

SCENARIUSZ 8

TEMAT ZAJĘĆ: H JAK HAMULEC

Część pierwsza:

1. Przywitanie

Tradycyjnie postaraj się rozpocząć zajęcia od przywitania, które pojawiało się już na poprzednich spotkaniach. W związku z nim podziel uczniów na dwie grupy. Poproś, aby oba zespoły ustawiły się w kołach, jedno wewnątrz drugiego. Teraz przypomnij dzieciom, że na każdym zajęciach obowiązuje nietypowy szyfr witania się. Wskaż, że wspomniany szyfr standardowo składać się będzie z konkretnych cyfr symbolizujących poszczególne, coraz to trudniejsze sposoby przywitania. Na przykład: „jeden – przywitanie się tak, jak robiły to afrykańskie plemiona”, „dwa – ułożenie powitalnej melodii”, „trzy – pięciokrotne zetknięcie się kolanami”, „cztery – wymyślenie nowego, uniwersalnego słowa na powitanie” itd. Warianty kryjące się pod poszczególnymi liczbami możecie ustalić samodzielnie pamiętając jednak o tym, że z kolejnymi zajęciami powinny być coraz bardziej skomplikowane. Teraz, tak jak zawsze poproś uczestników zajęć, aby złapali się za ręce i w stworzonych kołach zaczęli się przemieszczać (jedna grupa w prawo, druga grupa w lewo). Na twój znak, czyli podanie dowolnej liczby z szyfru uczniowie zatrzymują się. Następnie witają się z osobą stojącą naprzeciwko według sposobu kryjącego się pod wypowiedzianą przez Ciebie liczbą.

Tutaj idzie prąd

Po przywitaniu się płynnie przejdźcie do realizacji proponowanej zabawy, która opisana została w ramach szybkiej rozgrzewki. Poproś uczestników zajęć, aby usiedli w kręgu i złapali się ręce. Teraz wybierz dwie osoby: jedną, która rozpocznie grę i drugą, której zadaniem będzie uważne obserwowanie pozostałych uczestników. Osoba zaczynająca zabawę musi

wybrać, komu chce przekazać *prąd* i w związku z tym mówi np. „Przekazuję *prąd* Zenkowi”. Jednocześnie musi ścisnąć dłoń jednej z osób siedzących obok niej, tak żeby nie zauważył tego obserwator. Gdy ktoś poczuje, że inne dziecko ścisną jego dłoń, musi potajemnie przekazać sygnał tak, żeby dotarł do celu. Obserwator powinien odkryć, gdzie przepływa prąd. Jeśli zobaczy, że ktoś ścisną czyjąś rękę, wskazuje na dłoń, która przekazuje sygnał i mówi: „*Tutaj idzie prąd*”. Jeśli obserwator ma rację, zamienia się miejscami z osobą, którą zdemaskował.

2. Przypomnienie informacji z poprzednich zajęć

Postaraj się w kilku słowach podsumować i przypomnieć informacje z poprzedniego spotkania. Możesz na przykład zapytać, czego dzieci dowiedziały się na ostatniej lekcji? Jakie elementy zajęć najbardziej utkwily im w pamięci? Czy w związku z poprzednim spotkaniem chciałyby jeszcze o coś zapytać lub coś sobie przypomnieć?

3. Hasło na cito

Na każdym zajęciach w ramach krótkiej rozgrzewki umysłowej dzieci będą próbowały odgadnąć definicję wybranego terminu funkcjonującego w języku polskim. Głównym celem wprowadzenia takiego typu zadania jest pobudzenie myślenia twórczego oraz rozwijanie umiejętności budowania skojarzeń. Musisz pamiętać, że w definiowaniu wybranego słowa nie chodzi o precyzyjne podanie objaśnienia, a raczej o intuicyjne nakreślenie przez uczniów obszaru tematycznego i zastosowania. Zachęcaj, więc do podawania wszystkich odpowiedzi, które mogłyby stać się chociażby małą wskazówką prowadzącą Was do rozwiązania zagadki. Metodą, która ułatwi Ci pracę z uczniami nad tym zadaniem z pewnością będzie burza mózgów. Po wyczerpaniu odpowiedzi podawanych przez dzieci podsumujcie zgromadzone informacje i stwórzcie wspólną definicję.

**Hasło do rozszyfrowania na dziś:
ZASOBY LUDZKIE**

4. Z kroniki Emilki Ranek

Do każdego scenariusza przypisana jest krótka i prosta fabuła, w której pojawia się Emilka Ranek. Dziewczynka uwielbia czytać kroniki wynalazków i co rusz wyciąga na światło dzienne zaskakujące fakty. Postaraj się w ciekawy sposób zrelacjonować uczestnikom zajęć jej niesamowite odkrycia. Pamiętaj, że proponowaną fabułę możesz dowolnie modyfikować do wieku i potrzeb dzieci.

Znacie to uczucie, kiedy wstajecie rano i czujecie, że to będzie wspaniały dzień? Właśnie dziś z takim przeczuciem obudziła się Emilka Ranek. Kiedy tylko wstała z łóżka odsłoniła ciemnoszare zasłony. Jej twarz zaczęły ogrzewać intensywne promienia słońca, które o tej porze roku były naprawdę rzadko spotykane. Dziewczynka od razu nabrała chęci na śniadanie, którego zapach dobiegał już z kuchni. Ubrała się więc zabrała przygotowany dzień wcześniej tornister i zeszła na dół. Rodzice kończyli pić kawę, co było jednoznaczne z niedługim wyjściem z domu.

Emilka codziennie rano razem z tatą jechała po dziadka, który zabierał się z nimi do oddalonej o ponad dwadzieścia kilometrów pracy. Dziadek Anatol punktualnie o 7.25 czekał już przed swoją furtką, a kiedy tylko wsiadał do auta zaczynał przeglądać świeżą prasę, którą kupił chwilę wcześniej w pobliskim kiosku. W związku z tym, że tata dziewczynki pracował do późnych godzin wieczornych dziadek Anatol i Emilka do domu wracali już autobusem. Jeszcze kilka miesięcy temu było nieco inaczej. Pan Anatol samodzielnie przyjeżdżał samochodem, lecz ostatnio kondycja jego wzroku bardzo się pogorszyła i w związku z tym musiał sprzedać auto. Emilka obiecała mu jednak, że jak zda egzamin na prawo jazdy będzie mu pomagać i podwozić, gdzie tylko zechce.

Chwilę później w porannej prasie Anatol Ranek przeczytał, że dokładnie dziś przypada kolejna rocznica wynalezienia kolei. Szybko przekazał, więc informację wnuczce, która od zawsze uwielbia takie ciekawostki. Dziewczynka powiedziała, że właśnie wczoraj czytała o tym, jak pracowano nad udoskonaleniem kolei. Po chwili dodała również, że

chętnie przypomni jemu i tacie wszystkie szczegóły, których się dowiedziała. Kiedy dziadek skinął głową, Emilka nie czekała już na potwierdzenie taty, lecz podekscytowana zaczęła opowiadać...

We wczorajszym artykule było napisane, że tuż po tym, jak na świecie zaczęła funkcjonować kolej żelaza jedną z najważniejszych kwestii było jej udoskonalenie i tym samym zapewnienie wszystkim podróżującym, jak i całej załodze bezpieczeństwa. Doskonale zdawano sobie sprawę z faktu, że nie będzie to możliwe bez sprawnych hamulców. Zapewne wiesz dziadku, że skuteczny system hamulcowy, zarówno we współczesnym aucie, jak i ówczesnej kolei niejednokrotnie decydował o życiu pasażerów. Powinieneś wziąć pod uwagę także fakt, że zatrzymanie rozpędzonego i ważącego wiele ton pociągu było dużo trudniejsze niż stosunkowo małego według niego samochodu.

Nic więc dziwnego, że przez kilka pierwszych dekad XIX wieku stosowano hamulce szczękowe, które były dociskane ręcznie. Trudno jest w to uwierzyć, ale wówczas w każdym wagonie znajdował się pracownik pełniący funkcję hamowniczego. Na sygnał maszynisty dociskał hamulce za pomocą specjalnej śruby. Niestety było to zadanie bardzo czasochłonne i wymagające sporej siły fizycznej, a mimo tego nadal nieskuteczne. Potwierdzają to doniesienia o mających w tamtym okresie tragicznych katastrofach kolejowych.

Na szczęście w 1867 roku usprawnianiem systemu hamulcowego pociągu zajął się genialny według mnie młody amerykański inżynier George Westinghouse. Emilka z przekorą spojrzała na dziadka, po czym zapytała: czy wiesz, że to właśnie on jest odpowiedzialny za wynalezienie przełomowego hamulca pneumatycznego? Dziadek Anatol dla potwierdzenia skinął głową. Dzięki pracy w archiwum znał on, bowiem tę historię praktycznie na pamięć. Dziewczynka nie przestała jednak opowiadać. Chwilę później mówiła już, że udało mu się tego dokonać dzięki sprytnemu, lecz skutecznemu w swojej prostocie sposobowi. Wynalazca zastosował sprężarkę, która postanowił umieścić w kabinie maszynisty. Ze specjalnego zbiornika sprężane powietrze rozprowadzane było wzdłuż całego pociągu do zestawów hamulcowych w każdym

wagonie. Tym samym wykluczona została potrzeba przebywania tam człowieka odpowiedzialnego za dokręcanie śruby. Zestaw składał się ze zbiornika sprężonego powietrza oraz właściwego układu hamulcowego wyposażonego w dwie szczęki zaciskające się na kole z dwóch stron. System pozwalał na jednoczesne uruchomienie wszystkich hamulców w pociągu. Wzięto nawet pod uwagę możliwość awarii, podczas której szczęki miały zaciskać się automatycznie.

W 1875 roku odbył się pierwszy, oficjalny test hamulca skonstruowanego przez Westinghous'a. Źródła podają, że udało się wtedy zatrzymać ważący ponad 200 ton pociąg, który jechał z prędkością 80 km/h na odcinku 300 metrów. Był to stosunkowo dobry wynik. Wynalazek szybko upowszechnił się w Ameryce i w Europie, a młody inżynier wprowadzał w jego działaniu i konstrukcji, coraz to nowsze usprawnienia. Przełomowy hamulec pozwolił na bezpieczne podniesienie prędkości podróży, co spowodowało, że modyfikacji zaczęły wymagać inne elementy składające się na cały system kolei żelaznej, m.in. układy sygnalizacyjne¹.

W tym miejscu zakończyła się historia opowiadana przez Emilkę. Dziewczynka idealnie wyczuła jednak moment, bowiem znajdowała się już pod swoją szkołą.

5. Ćwiczeniowe obowiązki

Poproś uczestników zajęć o uzupełnienie metryczki patentowej, która znajduje się na początku Kart Pracy. Następnie zleć wykonanie pierwszych czterech ćwiczeń umieszczonych tuż pod nią. Są to przykłady zadań umożliwiające rozwijanie refleksu, pamięci oraz spostrzegawczości. Ich celem jest także pobudzanie kreatywności oraz myślenia twórczego. Pamiętaj, że podczas wykonywania niektórych z tych ćwiczeń bardzo ważna jest koncentracja oraz skupienie. Zadbaj, więc, aby w czasie ich realizacji w sali panowała cisza, a dzieci wzajemnie sobie nie przeszkadzały. Czas przeznaczony na wykonanie ćwiczeń wynosi około dziesięciu minut.

¹ *Księga wynalazków*; Sławomir Łotysz, (2018), wyd. Dragon, Warszawa; str. 78 – 79.

6. Kostki w ruch

Regularne wykonywanie ćwiczeń związanych z kostkami do gry znacznie poprawia pamięć i spostrzegawczość uczniów. Ćwiczy refleks oraz umiejętność wzrokowego zapamiętywania informacji. Po krótkim czasie dostrzec można naprawdę zaskakujące efekty. Kluczem do sukcesu jest jednak regularność oraz stopniowe podnoszenie poprzeczki w indywidualnym dla każdego uczestnika tempie. Powinieneś wiedzieć, że ćwiczenie z kostkami polega na rzuceniu kilkoma sześciennymi kostkami do gry, migawkowym spojrzeniu się na nie a następnie zastonięciu ich rękoma i próbie odtworzenia w pamięci sumy wyrzuconych oczek. Zaczniacie ćwiczenie od liczby kostek, na których skończyliście trening poprzednim razem. Stopniowo zwiększajcie liczbę kostek pamiętając o tym, że każdy z uczestników zajęć powinien ćwiczyć we własnym tempie. Aby uzyskać jak najlepsze efekty postaraj się przeznaczyć na to ćwiczenie około 10-15 minut oraz spróbuj zachęcić uczestników zajęć do wykonywania zadania także w domu.

Część druga:

7. Rozgrzewka

Postaraj się, aby zarówno pierwsza, jak i druga część zajęć rozpoczynała się od pewnego rodzaju rozgrzewki umysłowo – ruchowej. Dzięki niej szybko dostrzeżesz wśród uczestników zajęć zapał i chęć do dalszej pracy, dodatkowy dopływ energii a także szczery uśmiech. Ponadto, niejako przy okazji będziesz miał wiele szans na wdrażanie ćwiczeń rozwijających refleks, twórcze myślenie oraz umiejętności interpersonalne. Powinieneś także wiedzieć, że jest to dobry moment na obserwację zachowania dzieci oraz pogłębianie relacji grupowej. Pamiętaj o przełamaniu bariery – śmiej się oraz baw razem ze wszystkimi uczestnikami zajęć. To jest wasz czas!

Zamiana miejsc

W zależności od liczby dzieci obecnych na zajęciach potrzebna będzie mniejsza o jeden liczba krzesel/poduszek. Uczestnicy ustawiają krzesła w koło a następnie na nich siadają. Trener wchodzi do środka i mówi, – kto dziś rano pił do śniadania herbatę zmienia miejsce. Wszystkie dzieci, które wykonywały tę czynność powinny jak najszybciej usiąść na inne krzesło. Prowadzący także bierze udział w zabawie. Ten, dla kogo nie wystarczyło krzesła wydaje następną komendę np., kto lubi czekoladę z orzechami zmienia miejsce; kto wczoraj przed snem czytał książkę zmienia miejsce itp. Oczywiście osoba, która nie wykonywała jakiejś czynności lub nie zgadza się z wypowiedzianym zdaniem spokojnie zostaje na swoim miejscu i czeka na kolejną komendę.

8. Zakładki pamięciowe

Przypomnij uczniom, że zakładki pamięciowe są narzędziami, które wspomagają pracę mózgu. Dzięki ich stosowaniu zapamiętywane informacje staną się uporządkowane i znajdą w umyśle ucznia dogodnie dla siebie miejsce. Dużo łatwiej będzie można je, więc odtworzyć i przywołać z pamięci. Najczęstszym zastosowaniem zakładek pamięciowych jest uczenie się różnego typu ciągów wyrazowych na wrywki. Schemat korzystania z tej metody nie powinien nikomu sprawić najmniejszych trudności. Wystarczy, bowiem skojarzyć konkretną zakładkę pamięciową z informacją, którą chce się przyswoić. Dobrze jest, kiedy skojarzenia są barwne, oryginalne i zaskakujące. Pamiętaj również o tym, aby uczniowie wizualizowali sobie tworzone obrazy m.in. poprzez projektowanie scenek, w których wybrane elementy oddziałują na siebie w sposób dynamiczny. Przekaż dzieciom, że na dzisiejszych zajęciach doskonałe będą zakładki liczbowe, dlatego wspólnie wykonajcie ćwiczenie piąte zamieszczone w Kartach Pracy. Przypomnij, że zadanie powinno zostać rozwiązane w oparciu zakładek, które dzieci samodzielnie wymyśliły na poprzednich zajęciach. Czas przeznaczony na realizację ćwiczenia wynosi około ośmiu minut.

9. Joga oka i umysłu

Za chwilę uczestnicy zajęć będą wykonywać ćwiczenia dotyczące podnoszenia sprawności czytania oraz poszerzania pola widzenia. Zanim jednak zaczniecie pracę nad tymi zadaniami w pierwszej kolejności wspólnie z uczniami wykonaj krótką rozgrzewkę, która poprawi ich efektywność. Zachęć do wzięcia udziału w różnorodnych ćwiczeniach oka oraz tych, które wzmagają uwagę i koncentrację. Postaraj się także, aby uczniowie przez chwilę mieli okazję się odprężyć. Mile widziane będą, więc ćwiczenia relaksacyjne i wyciszające. Przykłady zadań, które możesz wykorzystać zostały opisane poniżej. Powodzenia.

Latające piórko

Rozdaj każdemu uczestnikowi zajęć piórko. Następnie wytłumacz, aby dmuchać w nie tak, żeby jak najdłużej utrzymać je w powietrzu. Jeśli pióro spadnie na podłogę –uczestnik zabawy odpada. Wygrywa osoba, która najdłużej utrzyma piórko w powietrzu. Można bawić się również z wariantem, gdzie każdy gracz ma wachlarz z kartonu i nim podtrzymuje piórko w powietrzu. Ćwiczeniu może towarzyszyć spokojna muzyka.

Biały obłoczek

Spokojnym głosem staraj się mówić do uczestników zajęć: siadźcie lub połóżcie się wygodnie, teraz spróbujcie przybrać pozycję jeszcze wygodniejszą. Wyobraźcie sobie, że jest letni ciepły dzień, a wy leżycie na trawie wśród pachnących kwiatów. Spoglądacie w piękne niebo, które stworzyło tysiące małych, kształtnych obłoczków. Szczególnie uważnie obserwujesz jeden z nich i dostrzegasz, że powoli zbliża się do Ciebie. Nadal leżysz odprężony, spokojny i zafascynowany białym, miękkim i puszystym obłoczkiem. Po chwili sam zmieniasz się w podobny obłoczek. Rozpływasz się w bieli, jesteś świeży i pełen sił. Teraz poruszaj palcami, przetrzyj dłońią o twarz, powoli otwórz oczy i przeciągnij się².

² *Relaks w nauczaniu*, H. Teml, Wydawnictwo Szkolne i Pedagogiczne, Warszawa; 1997r.

10. Trening efektywnego czytania

Zleć uczniom wykonanie ćwiczenia dotyczącego poszerzania pola widzenia. Plansze przedstawiające schematy dla tego rodzaju zadania zostały zamieszczone w załączniku. Następnie opowiedz w dwóch/trzech zdaniach, jakie zagadnienia porusza tekst pt. „Poznajcie Sindbada” znajdujący się w Kartach Pracy. Tuż po tym płynnie przejdźcie do treningu szybkiego czytania według dowolnej strategii. Po przeczytaniu tekstu poproś dzieci rozwiązać ćwiczenia znajdujące się poniżej.

11. Doświadczenie

Postaraj się, aby na każdym zajęciach znalazł się czas na wykonanie prostego doświadczenia. Dzieci uwielbiają tego rodzaju aktywności zwłaszcza, gdy mogą brać w nich czynny udział, a nie tylko obserwować. Eksperymentowanie pozwala na rozwój wyobraźni, pobudzanie zmysłów oraz wcielanie się w rolę odkrywcy. W atrakcyjny sposób możliwe staje się weryfikowanie ciekawych i ważnych dla nauki pytań. Ponadto tworząc tego rodzaju okazje edukacyjne kształtuje się w uczniach postawę dociekliwości, która wydaje się być niezbędna w wielu sferach życia. Proponowane poniżej doświadczenie można przeprowadzić przy użyciu prostych środków, które znajdą się w każdym domu. Pamiętaj, aby wykonywać je zgodnie ze wskazówkami, a dzieciom powtarzać, że podczas wykonywania doświadczeń niezbędne jest zachowanie ostrożności.

JAK ZBUDOWAĆ APARAT DO POMIARU WILGOTNOŚCI POWIETRZA?

Materiały potrzebne do realizacji doświadczenia:

długi włos, pinezka lub szpilka, tektura, taśma klejąca, flamaster, mydło lub płyn do mycia naczyń

Przebieg doświadczenia:

Czy wiesz, że ludzki włos reaguje na wilgoć? Gdy powietrze jest wilgotne włos wydłuża się, a gdy suche skurczy się. Opisany efekt można wykorzystać do zbudowania przyrządu służącego do pomiaru wilgotności. Aby tego dokonać wytnijcie z papieru wskazówkę i przy

pomocy pinezki przymocujcie ją do grubej tektury. Zwróćcie uwagę na to, aby wskazówka mogła swobodnie się poruszać. Jak najbliżej osi wskazówki umieśćcie włos długości około 20 cm. Pamiętajcie o tym, że włos nie może być tłusty, dlatego na wszelki wypadek dokładnie go umyjcie mydłem lub płynem do mycia naczyń. Drugi koniec włosa przyklejcie taśmą do tektury tak, aby wskazówka ustawiła się poziomo. W bardzo suchy dzień w miejscu, które wskazuje wskazówka, napiszcie: *sucho*. W mglisty, albo deszczowy dzień wskazówka będzie skierowana znacznie niżej – ten punkt oznaczcie napisem: *wilgotno*.

Wnioski:

W suche dni włos się kurczy, natomiast w deszczowe – rozciąga. Możecie używać tego przyrządu, jako wskaźnika do przewidywania pogody. Suche powietrze z reguły zapowiada ładną aurę, natomiast zbliżający się deszcz przepowiadają wilgotne masy powietrza.³

12. Pożegnanie

Poproś, aby dzieci usiadły w okręgu na podłodze. W tym momencie powtórz najważniejsze informacje z dwóch części zajęć. Uczestnicy mogą także wypowiedzieć się, co im się podobało w dzisiejszych zajęciach; co szczególnie zapamiętali oraz co chcieliby zmienić. Kiedy uporządkujecie wszystkie wiadomości, tak jak zwykle zakończcie spotkanie.

Uczniowie razem z prowadzącym stają w kręgu. Odchylają ręce do tyłu oraz łapią się za biodra zacieśniając tym samym stworzone koło. Pochylając się do przodu z całych sił krzyczą:

*Już zajęcia są skończone,
Każdy idzie w swoją stronę.
Lecz niedługo się widzimy,
Nową wiedzę zgromadzimy!*

PS. Nie zapomnijcie równie energicznie wykrzyzczyć także nazwy grupy.

³ *Eksperymenty – Księga młodych odkrywców*; Kothe, R., (2010), wyd. Debit, Katowice; str. 39

KARTY PRACY UCZNIĄ
SCENARIUSZ 8
TEMAT ZAJĘĆ: H JAK HAMULEC

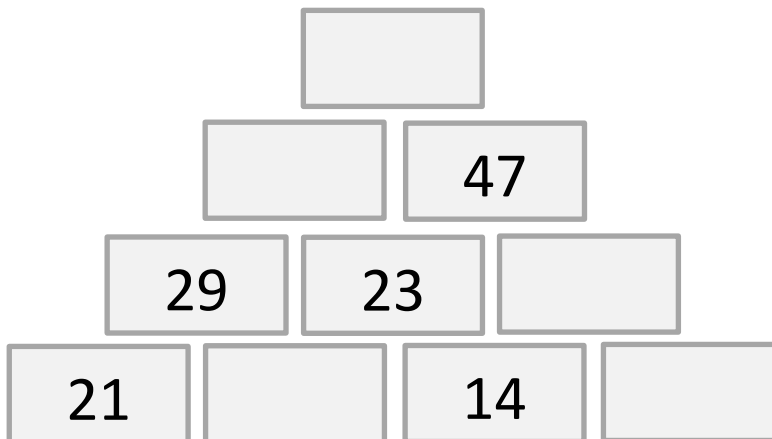
Odkrycie:

Odkrywca:

Rok odkrycia:

Ćwiczenie 1.

Poniżej przedstawiona została piramida liczbowa. Twoim zadaniem jest uzupełnienie luk tak, aby pasowały do schematu.

Ćwiczenie 2.

Wymień jak najwięcej nowych, różnorodnych i zaskakujących zastosowań suszarki na pranie. Pamiętaj, że każda twoja odpowiedź będzie dobra.

.....

.....

.....

.....

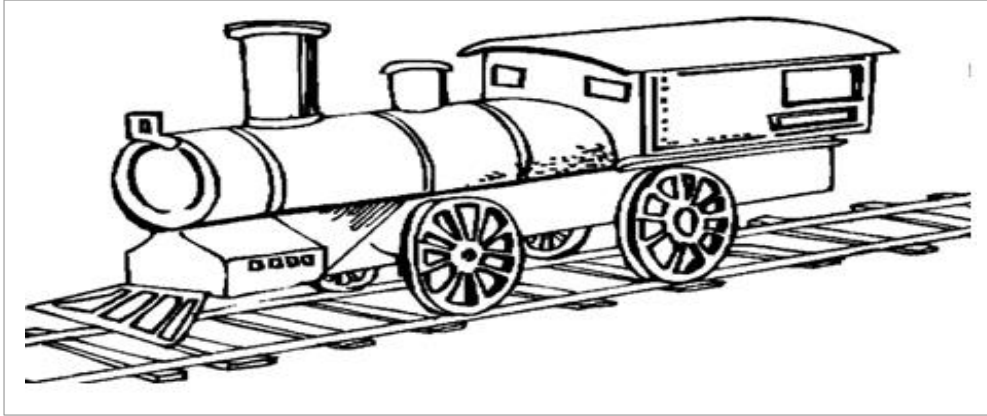
.....

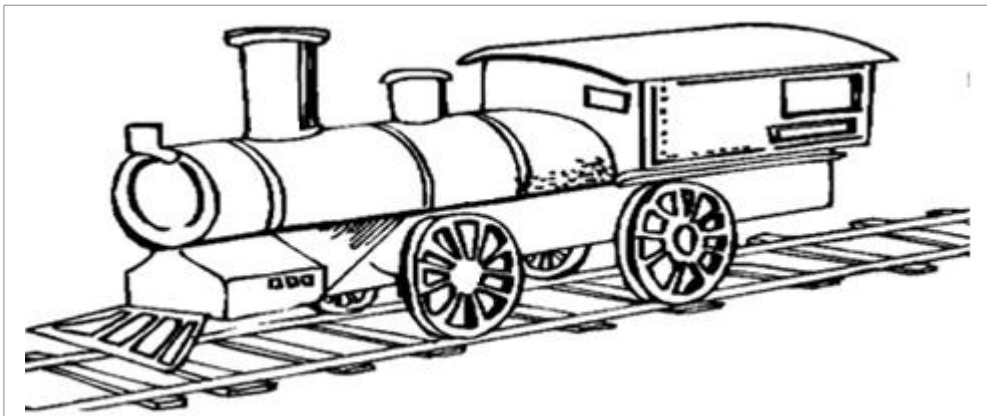
Ćwiczenie 3.

Poniżej przedstawione zostały dwa obrazki. Przyjrzyj się im dokładnie i zaznacz czerwonym kolorem sześć różnic, które dostrzegasz na ilustracji numer dwa. Ile czasu zajęło Ci rozwiązanie zadania?

1.

2.

Ćwiczenie 4.

Na rysunku poniżej przedstawione zostały ślady ludzkich stóp. Twoim zadaniem jest dorysowanie do nich dowolnych elementów tak, aby rysunek przedstawiał zupełnie coś innego.

Ćwiczenie 5.

Przy pomocy stworzonych przez Ciebie zakładki pamięciowych postaraj się zapamiętać listę wyrazów przedstawionych poniżej:

*samochód, operacja, magazyn, zasady, autostrada, jeżyny,
scenariusz, Wenecja, mandarynki, kwiaty*

Twoja zakładka	Słowo do zapamiętania
1. _____	_____
2. _____	_____
3. _____	_____
4. _____	_____
5. _____	_____
6. _____	_____
7. _____	_____
8. _____	_____
9. _____	_____
10. _____	_____

Ćwiczenie 6.

Przeczytaj tekst a następnie odpowiedz na pytania znajdujące się poniżej.

Poznajcie Sindbada

Nazywam się Sindbad. Mieszkam stale w Bagdadzie. Rodzice moi, umierając, zostawili mi w spadku tysiąc worów złota, tysiąc beczek srebra, sto pałaców, sto ogrodów i jeden trzonowy ząb mego pradziadka, który ojciec mój przechowywał w hebanowej szkatułce, jako pamiątkę i osobliwość. Pradziadek mój przez całe życie chorował na ból zębów i co pewien czas inny ząb musiał wyrwać, także w końcu jeden mu tylko ząb trzonowy pozostał. Umierając, kazał sobie wyrwać i ten ostatni ząb trzonowy, który przeszedł w spadku od

mego dziadka do mego ojca, a od ojca — do mnie. Był to zwyczajny, zepsuty i szcerniały ząb. Jestem pewien, że na świecie znaleźć można bardzo wiele tak samo zepsutych i szcerniałych zębów, lecz nie każdy z nich trafia do hebanowej szkatułki, aby stanowić pamiątkę i osobliwość. Ten — trafił. Nieraz, przyglądając mu się z ciekawością i szacunkiem, wyobrażałem sobie, jak ten ząb bolał niegdyś mego pradziada!

Po śmierci rodziców, zamieszkałem w pałacu wraz z jedynym moim wujem Tarabukiem. Wuj Tarabuk był poetą. Co dzień niemal układał wiersze i odczytywał je potem tak głośno, że dostawał bólu gardła i musiał je starannie przepłukiwać lekarstwem, które pilnie ukrywał przed okiem ludzkim, zachowując ścisłą tajemnicę. Twierdził przy tym, że gardło go wcale nie boli i że nie ma przecież potrzeby płukania gardła lekarstwem.

Wuj Tarabuk kochał poezję, lecz nienawidził gramatyki. Pisał z błędami i zazwyczaj na jedno słowo dwa do trzech błędów popełniał. Wstydział się wszakże swej błędnej pisowni i twierdził, że popełnia błędy umyślnie, ażeby potem mieć sposobność i przyjemność poprawiania swych utworów. Nie zauważyłem jednak, ażeby wuj Tarabuk raz napisany wiersz poprawiał.

Wuj Tarabuk miał stolik składany, srebrny kałamarz i złote pióro. Z tymi przyborami chodził na brzeg morza, siadał nad brzegiem i, wsłuchany w szumy morskie, pisał swe wiersze Pewnego razu o poranku poszedł na brzeg morza. Ustawił stolik składany, umoczył złote pióro w srebrnym kałamarzu i zaczął pisać jakiś wiersz na różowym papierze. Poezja, Prawda Pisał i pisał, skrobał i skrobał, pocił się i pocił, sapał i sapał, aż wreszcie, po nieludzkich trudach i mękach, ułożył wiersz następujący:

*Morze — to nie rzeka, a ptak to — nie krowa!
Szczęśliwy, kto kocha rymowane słowa!
Rymuj mi się, rymuj, drogi mój wierszyku!
Stój w miejscu cierpliwie, składany stoliku!
Stoi stolik, stoi, zachwiewa się nieco,
Za stolikiem — morze, za morzem — Bóg wie, co!*

Napisawszy ten wiersz, wuj Tarabuk odczytał go głośno i zawołał:
— Piękny wiersz! Jaki prawdziwy początek! Morze to nie rzeka, a ptak to — nie krowa. Któż zaprzeczy prawdzie tych słów! I jaki trafny koniec! Za stolikiem —

morze, za morzem — Bóg wie, co. Rzeczywiście, za morzem widać mgłę, a w tej mgłę dal nieznaną. Jeden Bóg wie, co się w tej dali kryje? Dlatego też napisałem: za morzem — Bóg wie, co.

Wuj Tarabuk zatarł ręce z zadowolenia i wyciągnął z kieszeni butelkę z tajemniczym lekarstwem, ażeby przepłukać gardło, nadwerżone głośnym odczytaniem świeżo napisanego wiersza. Trudno uwierzyć, ile błędów gramatycznych zdążył popełnić wuj Tarabuk w tak krótkim wierszyku! Zamiast „rzeka”, pisał „żega”, zamiast „ptak”, pisał „bdag”. Nie chcę wszystkich błędów wyliczać, aby nie ośmieszać swego wuja, którego kocham i poważam. Zresztą sam wuj Tarabuk czuł, że pisze błędnie. A chociaż nie mógł swych własnych błędów zauważyć, wszakże, powtórnie wiersz przeglądając, zaczął każde słowo o błąd podejrzewać. Szereg tych nieustannych podejrzeń tak go zmęczył, że wreszcie, poprawiwszy „bdaga” na „bdacha”, zasnął snem nagłym, smacznym i pokrzepiającym. Spał, kiwając się bezwolnie nad składanym stolikiem i co chwila pochrapując, bo wuj Tarabuk chrapać lubił i umiał⁴.

[570]

1. Jak myślisz, co może oznaczać określenie „hebanowa” szkatułka?

- a. Bardzo ciemna, twarda, wykonana z drewna.
- b. Lekka, lśniąca oraz przezroczysta.
- c. Drogocenna i pamiątkowa.
- d. Masywna, wykonana z miedzi, zamykana na kłódkę.

2. Z jakimi przyborami wujek Sindbada chodził nad brzeg morza pisać wiersze?

- a. Wujek Sindbada najczęściej chodził pisać wiersze z leżakiem, zeszytem i długopisem.
- b. Wujek Sindbada najczęściej chodził pisać wiersze z leżakiem, pustymi kartkami i wiecznym piórem.
- c. Wujek Sindbada najczęściej chodził pisać wiersze ze składanym stolikiem, kałamarzem i złotym piórem.
- d. Wujek Sindbada najczęściej chodził pisać wiersze ze składanym stolikiem, notesem i złotym piórem.

⁴ Źródło: Bolesław Leśmian, *Przygody Sindbada żeglarza*, wyd. Greg, (2013r.)

SKRYPT DLA NAUCZYCIELA
SCENARIUSZ 8
TEMAT ZAJĘĆ: H JAK HAMULEC

*Czas trwania zajęć przewidziany został na dwie jednostki lekcyjne.
Grupą docelową są uczniowie w wieku od 9 do 13 lat
uczęszczający na zajęcia z efektywnej nauki.*

Cele dydaktyczne:

A. Uczeń potrafi:

- Uczeń potrafi wykonywać ćwiczenia wprowadzające do efektywnej nauki;
- Uczeń potrafi brać udział w ćwiczeniach aktywizujących związanych z rozgrzewką ruchowo-umysłową;
- Uczeń potrafi opisać, na czym polegają i kiedy stosuje się zakładki pamięciowe;
- Uczeń potrafi powiedzieć, jakie elementy wpływają na to, że umysł ludzki lepiej zapamiętuje wybrane informacje;
- Uczeń potrafi wykonywać ćwiczenia związane z treningiem efektywnego czytania;
- Uczeń przy pomocy kostek do gry potrafi wykonywać ćwiczenia rozwijające pamięć wzrokową;
- Uczeń potrafi opowiedzieć historię wynalezienia i opatentowania hamulca;
- Uczeń potrafi wykonać doświadczenie opisane w scenariuszu oraz podaje płynące z niego wnioski;
- Uczeń potrafi podejmować aktywność twórczą;
- Uczeń potrafi myśleć w sposób oryginalny i innowacyjny;
- Uczeń potrafi wyrażać i uzasadniać własne zdanie;
- Uczeń potrafi pracować samodzielnie oraz w grupie.

B. Uczeń zna/ uczeń wie:

- Uczeń wie, na czym polega trening efektywnej nauki;
- Uczeń wie, jakie reguły ułatwiają szybkie czytanie oraz czytanie ze zrozumieniem;
- Uczeń wie, czym są zakładki pamięciowe oraz kiedy się ich używa;
- Uczeń wie, jakie elementy wpływają na to, że umysł ludzki lepiej zapamiętuje wybrane informacje;
- Uczeń wie, jak przy pomocy kostek do gry można ćwiczyć refleks oraz pamięć wzrokową;
- Uczeń wie, jak wynaleziono i opatentowano hamulec;
- Uczeń wie, jakie wnioski płyną z doświadczenia przeprowadzonego na zajęciach;
- Uczeń wie, jak wyglądają ćwiczenia aktywizujące związane z rozgrzewką ruchowo-umysłową;
- Uczeń wie, jak efektywnie pracować w grupie.

C. Postawy ucznia:

- Uczeń dzięki przygotowanym ćwiczeniom rozwija postawę otwartości dla zdobywania wiedzy;
- Uczeń dzięki opisanym eksperymentom rozwija postawę dociekliwości naukowej;
- Uczeń dzięki zadaniom twórczym rozwija postawę tolerancji dla nieszablonowych i oryginalnych rozwiązań;
- Uczeń dzięki ćwiczeniom grupowym rozwija postawę akceptacji i szacunku dla pomysłów innych uczestników zajęć;

Przy pomocy proponowanego scenariusza będziesz mieć okazję do:

- Stworzenia możliwości zintegrowania się uczestników zajęć;
- Kształcenia umiejętności czytania ze zrozumieniem;
- Poprawiania tempa czytania oraz szerokości pola widzenia;
- Prezentowania technik efektywnej nauki;
- Przedstawiania metod skutecznego zapamiętywania;
- Ćwiczenia pamięci błyskotliwej oraz wzrokowej;
- Pobudzania myślenia problemowego oraz innowacyjnego;

- Rozwijania wyobraźni twórczej;
- Prezentowania ciekawych i prostych eksperymentów chemicznych lub fizycznych;
- Stosowania ćwiczeń relaksacyjnych oraz dramowych;
- Kształcenia umiejętności pracy w grupie.

Umiejętności, którą ułatwią Ci prowadzenie zajęć:

- Umiejętność posługiwania się synkretycznymi metodami efektywnej nauki;
- Umiejętność posługiwania się wiedzą z zakresu procesu twórczego i myślenia dywergencyjnego;
- Umiejętność modyfikowania proponowanego materiału w zależności od indywidualnych potrzeb i wieku grupy, z którą pracujesz;
- Umiejętność monitorowania postępów dziecka;
- Umiejętność prowadzenia dyskusji grupowej;
- Umiejętność opowiadania historii w sposób narracyjny;
- Umiejętność przeprowadzenia opisanego w scenariuszu doświadczenia.

Wykaz środków dydaktycznych niezbędnych realizacji scenariusza:

Ćwiczenia relaksacyjne:	<ul style="list-style-type: none">• Piórka;• Spokojna muzyka;
Eksperyment:	<ul style="list-style-type: none">• Długi włos;• Pinezka lub szpilka;• Tektura;• Nożyczki;• Bezbarwna taśma klejąca;• Mydło lub płyn do mycia naczyń;• Flamaster